

Förra kursen.

Pris 35 öre.

SVENSK UPPSATSSKRIVNING

PÅ SKOLANS LÄGRE OCH MELLERSTA STADIER

AV

G. CEDERSCHIÖLD OCH **V. OLANDER**

PROFESSOR VID GÖTEBORGS HÖGSKOLA

ADJUNKT VID FOLKSKOLELÄRARINNE-
SEMINARIET I FALUN

MED TECKNINGAR AV JENNY NYSTRÖM OCH NILS JANZON

II.

ÖVNINGSBOK FÖR LÄRJUNGEN

FEMTE, YTTERLIGARE TILLÖKADE UPPLAGAN

FÖRRA KURSEN

LUND

C. W. K. GLEERUPS FÖRLAG

Förra kursen 35 öre. Senare kursen 40 öre. Båda kurserna i ett band 60 öre.

Sigmar Hagström

SVENSK UPPSATSSKRIVNING

PÅ SKOLANS LÄGRE OCH MELLERSTA STADIER

AV

G. CEDERSCHIÖLD OCH **V. OLANDER**
PROFESSOR VID GÖTEBORGS HÖGSKOLA ADJUNKT VID FOLKSKOLELÄRARINNE-
SEMINARIET I FALUN

MED TECKNINGAR AV JENNY NYSTRÖM OCH NILS JANZON

II.

ÖVNINGSBOK FÖR LÄRJUNGEN

FEMTE, YTTERLIGARE TILLÖKADE UPPLAGAN

FÖRRA KURSEN

LUND
C. W. K. GLEERUPS FÖRLAG

Till Läraren.

De tillägg, som gjorts i *För*ra kursen av denna upplaga, åsyfta huvudsakligen att ge något fylligare övning i skrivningen på det lägre stadiet.

Förra kursen är avsedd att räcka till och med fjärde skolåret och att påbörjas i slutet av det andra. Påbörjas den senare, kunna lättare övningar överhoppas. I denna första kurs kan läraren ungefärligen följa samma lärogång som i övningsboken med undantag blott för den sista avdelningen, »Ur minnet», vars uppgifter kunna instickas på lämpliga ställen.

Läraren bör vid sidan av övningsboken använda arbetets första del, *Handbok för läraren* (*sjätte*, tillökade upplagan 1911), som innehåller utförliga metodiska anvisningar samt tillägger ett stort antal uppgifter. Vi påpeka särskilt för de lägre stadierna kap. II.

Anmärkas bör, att vid meddelandet av de första grammatiska begreppen förenklingar ha vidtagits; jämför kap. II §§ 7—23 i *Handboken*. Här kan vara nog att påpeka, att vi, av praktiska skäl, för nybörjare låta »subjektet» vara lika med *subjektsdelen* och »predikatet» lika med *predikalsdelen* av satsen. På ett högre stadium blir det sedan tids nog att särskilt fästa sig vid »huvudordet i subjektet», »det egentliga subjektet» o. s. v.

Författarna.

LUND 1915
BERLINGSKA BOKTRYCKERIET

Register.

	Nr
»Abborrfisket», tavla	70
* Abc-rim	17
Adjektiv	118—122, 124
Alfabetiskt ordnande av ord	67
Anföring	106
Anföringstecken, regler om: 107—109, tillämpn.-övn.: ...	110—113
* »Anna lilla»	5
»Arbetet»	2
Bibelspråk , ifylln.-övn.:	19
Bibliska berättelser; referat av:	126—128
Bindeord: och, eller	44
Blomma, färger hos:	118
Bok, egenskaper hos:	120
Bord, uppsats om:	122
Boy-scouts, uppsats om:	125
Brev till avskrivning: 92—94, ämnen för:	94, 96, 116
»Både lika och olika», tavla	117
Bär, satser om:	30
Dagar i veckan: 16, antal i månaden: 16, månader och dagar:	131
<i>De första försöken</i>	1—19
Djur, satser om: 31, uppräknig av: 47, uppsatser om: 132—136	
<i>Egennamn</i> , regel om: 56, övn.-stycken:	56—60
<i>Ental och flertal</i>	32
Flertal av subst.: 32—34, 41, 42, av predikatsord:	38—42
»Flugan och sparven», fabel	116
»Frukosten», tavla	7
<i>Frågesatser</i>	72, 75
<i>Frågetecken</i>	72, 89, 114
»Fy, klåfinger!», berättelse	65

	Nr
Geografiska ämnen.....	129, 130
Gud, Namn på.....	55
Gåtor.....	6, 80, 105
* »Herr baron», gåta.....	6
»Hjälpen», berättelse.....	111
»Hjälpsamhet», berättelse.....	66
»Hopp, Pälle!», tavla.....	54
»Hurudana bord kunna vara».....	122
Husdjur, ifylln.-övn.: 14, H:ns läten 53, uppsatser om: 132, 133	133
Hästar, Tankar om.....	36
Ifyllningsövningar: »De första försöken»: 7, 10, 13, 14, 16, 19, räkneord: 34, 62, 79, subst.: 64, sammansatta ord: 69, adj.:.....	119—121
»Kisse blev lurad», tavla.....	78
»Klockan och grodan», berättelse.....	81
Kolon.....	108
Komma vid uppräkningsor: 44—52, mellan satser: 102, 104, kring inskjutna satser: 103, 104, efter utropsord: 84, 91, vid tilltalsord:.....	86, 113
Kroppsdelar, antal av: 34, människans ansikte:.....	50
Kungliga familjen.....	59
Leksaker, beskrivning i brev.....	95, 96
* »Lilla Kalle».....	4
»Lilla Topp och stora Björn», tavla.....	43
»Låt bli fågelboet!», tavla.....	123
Läten, Husdjurens.....	53
Läxreferat.....	126 ff.
Meningar.....	89, 90
Minnesvers om månaderna.....	16
»Mjuka tjänare!», tavla.....	24
Motsatser, övning på adj.:.....	120
Musik till »Sångelek», se sista sidan.....	
Månader, övning om:.....	15, 16, 131
Människans ansikte, uppsats om:.....	50
Namn på Gud.....	55
Naturhistoriska ämnen.....	132—136
Nils Holgerssons resa, ämnen ur:.....	137—140

	Nr
Sverges gränser.....	129
Svenska städer, Något om.....	130
* Sångelek.....	18
Tankar om rätten: 21, om hästar:.....	36
Tider, övn. om:.....	15, 16, 62, 99—100
Tilltalsord, Komma vid:.....	86, 113
Titlar i brev.....	94
Trädgårdsväxter, uppräkningsor av:.....	51, 52
»Två riddarpojkar», berättelse.....	124
»Underligt främmande», tavla.....	37
Uppmaningssatser.....	85, 86
Uppräkning, Komma vid:.....	44
»Ur minnet» (läxreferat).....	126 ff.
Utanskrift på brev.....	93
Utropsatser.....	82—84
Utropsstecken.....	83, 85, 87, 89, 114
»Vargen och lammet», fabel.....	113
»Vem kan?», tavla.....	60
Verb.....	97—100
»Vid brevlådan», tavla.....	10
»Vilken är din käraste leksak?».....	96
Växter, satser om: 30, uppräkningsor av:.....	51, 52
Yrkesmän, namn på:.....	64
Återblick på skiljetecken.....	77, 114
Ämnens namn.....	61, 64
Önskesatser.....	87, 88
»Övningsboken», uppsats om:.....	74

	Nr
* »Nisse var en konstiger man».....	18
»Något att gissa på», beskrivning.....	80
Omflyttningsövningar.....	9, 11, 12
Ordspråk, omflyttn.-övn.:.....	11, 12
Orters namn.....	56
Personnamn.....	56—60
»Porträttet», tavla.....	101
Predikat, regel om: 25, uppfinnande av: 27, 46, 53, 98, uppsökande av:.....	25, 28, 102—104
Pronomen.....	115, 116
* Psalmvers.....	55
Punkt.....	21, 71, 89, 114
»På isen», tavla.....	3
Påståendesatser.....	71, 73, 74
Repetition av subst., adj., pronomen och verb.....	124
Rätten, Tankar om: 21, beskrivn. av:.....	119
»Räknade han rätt?», ifylln.-övn.:.....	79
»Räknegåta», berättelse.....	110
»Räkning», berättelse.....	112
Rättskrivningsövning: särskilt 14—19, 21, 51, 52, 55, 56, 61, 62, 64—69	
Saker, ifylln.-övn.: 64, uppräknande av:.....	32, 33, 48, 49
Sammansatta ord.....	68, 69, 124
Satser, regler om: 20, 25, uppfinnande av:.....	22, 23, 29—31, 35
Skiljetecken, Större, regel om: 89, utsättande av: 71, 72, 76, 83, 85, 87, 91, återblick på:.....	77, 114
»Skrivning i skolan», ifylln.-övn.:.....	13
Skolrummet och skollhuset, uppsats om:.....	35
»Små krigare», tavla.....	1
* »Sparvungen».....	8
Stad, hemstaden, uppsats om:.....	35
Stor begynnelsebokstav.....	21, 55, 56, 94, 108, 114
Subjekt, regel om: 25, uppfinnande av: 26, 45, uppsökande av:.....	25, 28, 41, 102—104
Substantiv, exempel på: 47—52, 55—59, 61, 62, 64, 67, 68, regel om: 63, uppsökande av:.....	65, 66, 81, 124

FÖRRA KURSEN.

I.

De första försöken.

1. Skriv riktigt noga av följande berättelse!

Små krigare.

Prästens gossar, Karl och Sven, brukade leka med torparens pojkar, som hette Nils och Petter.

Karl hörde gärna på, när hans far läste högt ur tidningar eller talade med främmande. Så fick han veta, att vårt land lätt kan råka i krig.

Karl och hans kamrater kommo överens, att de skulle öva sig bra. De ville bli goda soldater, så att de kunde hjälpa till att försvara landet och kungen, föräldrarna och syskonen, när fienden en gång kom.

De blevo också starka och viga, raska och ihärdiga. De skola nog hjälpa till bra, när det behövs.

den, som håller vakt på gården!
De arbeta också.

3. Läs berättelsen! Skriv av den!

På isen.

Lilla syster är för första gången ute och åker skridsko på den frusna insjön. Så många skickliga skridsko-åkare hon får se där! Hon står nu rätt stadigt på sina små fötter. Och när lilla bror Henrik

2. Om du skriver av det här stycket utan att göra fel, så får du nog nästa gång en uppgift, som är både svårare och roligare.

Arbetet.

Du måste arbeta, barn, ty alla omkring dig arbeta. Din far arbetar för att kunna försörja sig själv, sin hustru och sina barn. Din mor syr kläder och lagar mat åt de sina, du och dina syskon arbeta för att lära eder något nyttigt.

Fåglarna bygga bon och söka föda åt sig och sina ungar, spindeln väver nät för att fånga flugor, biet samlar honung. Se på hästen, som drager lasset, och hun-

skjuter henne framför sig, tycker hon, att det är så roligt, så roligt.

4. Läs igenom denna vers! Skriv sedan av den!

Lilla Kalle.

Lilla Kalle med ett svärd
vid sin vänstra sida
hastar ut i riddar-färd
att mot trollen strida.
Vit är hans häst,
guld-prydd hans väst.
Fjädrarna svaja på hatten.

Kan du rita av Kalle, där han rider?

5. Skriv av, och lär dig utantill!

Anna lilla.

Anna lilla, du,
vill du bli min fru,
skall jag bli din lilla herre.
Kommer något på,
skall jag säga så:
Blir du ond, så blir jag värre.

Se efter, att du har skrivit rätt!

6. Skriv av och gissa följande gåta!

Herr baron.

Herr baron går på bron, knäcker nöten under skon. Inga fötter, blott en tå, hur kunde herr baronen gå?

7. Skriv av styckena på nästa sida! Där det står ett streck, skall du sätta in ett ord, som passar.

Frukosten.

Lilla Greta, som är — år gammal, skulle äta sin frukost på trappan. Men så kommo alla hönsen och den stora — och ville ha med av den rara morgonmjölken.

Lilla Greta drog undan sin — från de snåla fåglarna, men då gick det inte bättre, än att — rann ut åt andra sidan. Vips passade — på att få sig ett gott mål.

8. Skriv av verserna på nästa sida!

att lägga ett ~~in~~ i —. Men — satt så högt upp, att — inte räckte till luckan, där — skulle stoppas in. Den fiffiga — visste råd. Hon — upp lilla — och lät — sticka in —. Och så kunde dessa två små uträtta ärendet lika bra som en stor.

Sparv-ungen.

En gång en sparv-unge mjuk och len,
med stora ögon och långa ben,
föll ned på marken, där gossen stod.
Av bomull gör han en bädd så god,
på tungan ger han den gryn till föda,
och fågeln sväljer dem utan möda.

Då den fått fjädrar sen på sin kropp,
den bygger ute i trädets topp.
Den är ej rädd för sin lilla vän
och flyger vänligt till honom än.
När han var middag från skolan vänder,
ett tacksamt kvitter den honom sänder.

9. Skriv först av orden *Vi barn böra!* Fortsätt sedan med den rad på högra sidan om strecket, som ger gott sammanhang! Fullborda sedan på samma sätt allt, vad som står på vänstra sidan!

Vi barn böra	många barns förtjusning.
Du skall icke retas	än skönhet.
Äpplen och apelsiner	är icke lätt.
Vackert skimra	att kunna skriva väl.
Att höra sagor är	med dina kamrater.
Att gissa gåtor	vara snälla mot djuren.
Mycket nyttigt är	äro goda att äta.
Godhet är mera värd	såpbubblor i solsken.

10. Skriv av, och sätt in ett passande ord, där det står ett streck! Se på tavlan på nästa sida!

Vid brevlådan.

Mamma hade skickat — och hennes bror — för

11. Sätt ihop varje rad på vänstra sidan med den rad på högra sidan, som passar bäst!

En bra karl	är vis.
Man bör icke köpa	bästa kryddan.
Lika barn	illa fäkta.
Den råd lyder,	hjälp sig själv.
Friskt vågat är	grisen i säcken.
Hellre fly än	leka bäst.
Hungern är	alltid illa.
Eget beröm luktar	till hälften vunnet.

12. Gör på samma sätt med följande rader!

Arga katter	att två träta.
Bättre tiga	i bäcken än i ån.
Små smulor äro	dess sämre soppa.
Villig häst skall	få rivet skinn.
En svala gör	också bröd.
Bättre dämna	än illa tala.
Sällan vållar en,	ingen sommar.
Ju flera kockar,	man ej sporra.

13. Läs först igenom stycket! Fundera på vilka ord som fattas! Skriv sedan av, och sätt in ett passande ord överallt, där det står ett streck!

Skrivning i skolan.

Jag skriver nu efter en rolig — med många — tavlor i. Jag sitter på en — uti —. Bredvid mig har jag en —, som är — år gammal. Jag begagnar — att skriva med. Vi måste försöka att skriva både — och — samt sitta riktigt —.

14. Läs igenom stycket, innan du börjar skriva av! Tänk efter, i vilken ordning du skall fylla i de namn, som fattas!

Några hus-djur.

Jag vill räkna upp så många husdjur, som jag minns. Det är tjuren, —, —, kalven, —, fölungen, geten, —, svinet, —, katten, —, kaninen, tuppen, —, kycklingen, —, gåsen, —, —, —.

15. Se noga på månadernas namn! Försök sedan att skriva dem rätt och i riktig ordning utan att se i boken! *Januari, februari, mars, april, maj, juni, juli, augusti, september, oktober, november, december.*

16. Skriv av, och sätt ut de ord, som fattas!

a. Veckans dagar äro: söndag, —, tisdag, —, torsdag, —, lördag.

b. Januari börjar året,
— kommer näst.
Mars, april ha knopp i håret,
— och juni blomma mest.
Juli, — och september
sol och frukter bjuda på,
men — och november
och — äro grå.

Lär dig denna nyttiga vers utantill!

17. Abe-rim.

Skriv av det följande stycket! Du bör veta, att på den tiden, då man satte ihop dessa rim, skrev man *qvarn* med *q* och inte som nu: *kvarn*.

han kunde svänga och svansa.
Han kunde kyssa och klappa,
han kunde hararna nappa.
Han kunde härvorna nysta,
han kunde vagga och vyssa,
han kunde bollarna hysta.
Han kunde handskarna sömma,
han kunde bägarna tömma.
Han kunde hoppa på ett ben,
han kunde skjuta fågeln på gren.

Sen ni alla har riktigt lärt er visan, kan ni be er lärare låta er få sjunga den, så att ni på rasterna kan roa er med denna sånglek *).

19. Du skall skriva av följande rader, som du har hört så många gånger. Försök att komma ihåg de rätta orden, och skriv dem i stället för strecken!

I begynnelsen skapade — himmel och —. Och — var öde och —, och — var över djupet, och — Ande svävade — —.

Och — sade: »Varde —;» och det — ljus. Och — såg, att ljuset var —; och Gud skilde — från mörkret. Och — kallade — dag, och mörkret kallade han —.

Jesus sade: »Låten — komma till —, och förmenen dem det —, ty Guds — hör — till.»

*) Se sista sidan!

A är en apa, B är en björn.
C är en cirkel, den har inga hörn.
D är en docka, E är en ek.
F är en flicka, som tycker om lek.
G är en gosse, H är en hund.
I är en isbit, som smälter i mun.
J är en julgran, K är en kung.
L är en limpa, som gräddats i ugn.
M är en morot, N är en nöt.
O är en oxe, som fodret ej tröt.
P är en padda. Q är en qvarn.
R det är riset bak spegeln, mitt barn.
S är en svala, T är en tratt.
U är en uggla, som skriker var natt.
V är en vante, när vintern är kall.
X är det talet, som finna du skall.
Y är en yxa, Z ett djur,
som zebra man kallar, av hästens natur.
Å är en åsna, Ä är ett ägg.
Ö är en ödla, som kryper på vägg.

18. Sång-lek.

Lär dig dessa vers-rader några i sänder! Försök att skriva dem ur minnet utan fel!

Nisse var en konstiger man,
och femton konster kunde han.
Han kunde niga och bocka,
han kunde rosorna plocka.
Han kunde spela på näsa,
han kunde böckerna läsa.

Han kunde hoppa och dansa,

Olander, Svensk Uppsatsskrivning. II, 1.

2

FÖRRA KURSEN.

II.

20. En gosse gick och tänkte på sin mor. Så sade han:

«Min mor är det bästa på jorden.»

Han hade tänkt det tyst inom sig förut, men nu sade han det i ord. När man uttalar med *ord*, vad man har tänkt, så uppkommer en *sats*.

Exempel på sats: Vi måste försvara vårt fosterland. Kamrater böra hålla ihop. Att få fara med flygmaskin måtte vara roligt.

Vilka tror du ha tänkt sådana tankar? Hur många ord är det i vardera satsen?

21. Skriv av följande stycken! Börja var sats med stor bokstav, och sätt punkt vid slutet av satsen!

Tankar om rättan.

rättan är ett mycket näpet litet djur — pälsen är så mjuk som silke — svansen är lika lång som hela rättan — lilla nosen är så spetsig — på tårna sitter det små klor —

rättan är mycket skicklig i att klättra — hon håller sig fast med klorna — hon klättrar så lätt uppför spjäll-snöret i skol-rummet — hon kan sitta och titta på dig från ett hål i taket — hon är inte rädd min-sann — hon törs springa över lärarinnans skrivbord — hon bråkar och knaprar i väggen mitt under läs-timmen —

hemma lever råttan rövare i skafferiet — där gnager hon kanske både på skinkan och det hårda brödet — hon smörjer sig med smör och mjöl och mjölk och mjuka ost-skivor —

råttan är mycket djärv — hon vill in i klädskaåpet för att äta upp skinnet i dina skor — papperet i dina böcker skulle hon nog hålla till godo med — råttan är en svår fiende till människan — men i råttfällan ser hon så söt och skygg och oskyldig ut — bäst är att skaffa sig en levande råttfälla —

Tror du, att du kunde ur minnet skriva alla dessa ord rätt, om läraren satte dig på prov?

22. Du skall skriva något, som du *tänker* om Gud — kungen — en prinsessa — julen — julgranen — jultomten — kisse — mickel räb — vargen — björnen — biet — myran — törnrosen — nässlan — en pilbåge — en docka — en tennsoldat.

23. Du skall skriva i särskilda satser, vad du tänker om

att gå i skolan — att stiga upp om mornarna — att tvätta sig om händerna — att läsa berättelser — att räkna långa tal — att skriva efter den här boken — att leka med bollen — att gå och lägga sig om kvällarna.

24. Se först noga på tavlan på nästa sida! För sök sedan att skriva svar på följande frågor!

Hur är gossen klädd? Vems hatt har han i handen? Vad gör han? Var sitter hunden? Vad har han på huvudet? Hur sitter hunden? Vem har lärt honom det?

som lever i vattnet, vem som tycker om att leka, o. s. v.! Börja var sats med stor bokstav!

— kan flyga. — simmar i ån. — dyker bra. — går på två ben. — lever i vattnet. — bor nere i jorden. — har sitt bo i en trädtopp. — bygger under taklisten. — jagar om natten. — sover om dagen. — växer i sjön. — tycker om att leka. — är förtjust i att bada. — går upp i öster. — är högre än en kulle. — är mindre än en älv. — är en världsdel. — är Sverges största stad. — är tyngre än trä. — är genomskinligt. — smälter i solen. — är giftig. — smakar bra.

27. Tala om något om vart och ett av följande subjekt! Börja var sats med stor bokstav, och sätt en punkt vid satsens slut!

vädret — himlen — solen — månen — vintern — sommaren — våren — hösten — mamma — doktorn — prästen — polisen — länsmannen — gräshoppan — spindeln — grisen — kaninen — kattungen — lindebarnet — snögubben — persiljan — potatisen — en automobil — en ångbåt — en flygmaskin — en skridskoåkare —

28. Skriv av följande stycken! Drag *ett* streck under varje subjekt och *två* streck under varje predikat!

Hästen är sjuk. Han hostar. Drängen blev förskräckt. Djurläkaren måste komma. Droskan skall skickas in. Den är nymålåd.

Skogens fåglar sjunga. Ekon ge mig svar. Gröna grenar gunga. Himlen strålar klar. Sakta stiger solen. Luften är frisk och sval. Dagen tindrar på gräs och löv.

Om du i stället för att svara på dessa frågor hellre vill skriva en liten historia om hur du tror att det gick till, får du gärna göra det.

25. För att en sats skall kallas fullständig, bör den ha både subjekt och predikat.

Subjektet säger, vad (vem) det är, som det talas om i satsen.

Predikatet talar om något om subjektet.

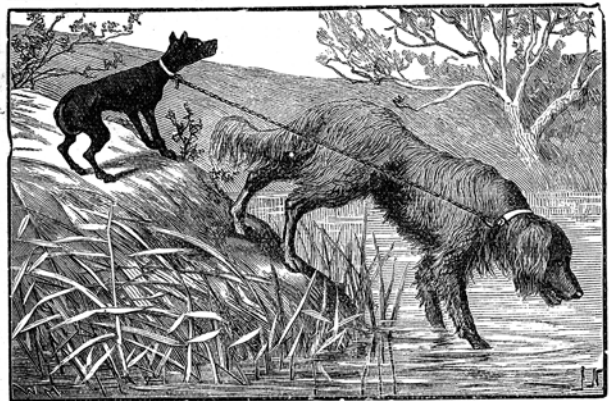
Tänk efter, vad som är subjekt och predikat i följande satser!

Klockan *pickar*. Flickan *gick på ängen*. Den stora automobilen *stannade*. Körsbär *äro bra, goda att äta*. Gubben i månen *titlar ner på barnen*. Att såga ved *stärker armarna*. Nils Holgerssons föräldrar *sörjde över pojken elakhet*.

Skriv av satserna, och stryk under subjekten!

26. Skriv ut subjekt, så att det uppstår satser av följande ord! Tänk efter, vem som kan flyga, vem

sköt en pil mot honom. Men han sprang åt sidan, och pilen gick förbi. Sjömannen blev sedan god vän med vilden och fick stanna länge på ön. Till sist togs han upp av ett svenskt fartyg. Nu får han hålla sig hemma och skall aldrig mer ut på långfärd. Men han ser ofta utåt sjön och tänker på sina minnen.

43. Nu kan du antingen skriva en liten berättelse, alldeles som du själv tycker, om de här hundarna, eller också skall du svara på följande frågor.

Börja med att skriva, om hundarna äro lika stora! Hurudan färg, hurudant hår och hurudana öron har den största hunden? Beskriv på samma sätt den lilla hunden! På vad sätt äro hundarnas halsband sammanbunda? Vad vill den stora hunden göra? Vad gör den lilla? Hur tror du att det slutar?

44. Vid uppräknningar brukar man, när man skriver, vanligen sätta ut bindeorden *och*, *eller*

endast mellan de två sist uppräknade orden, men emellan de föregående brukar man begagna skiljetecknet komma [,].

Ex. Nils, Klas och Vilhelm äro snälla gossar. Flickan läser, skriver, syr eller spelar.

45. Skriv ut tre eller flera subjekt till vart och ett av följande predikat! Ex. Fönsterrutor, termometrar, karafiner, buteljer och bläckhorn äro gjorda av glas.

— — — — — äro husdjur. — — — — — äro växter. — — — — — äro träd. — — — — — äro gjorda av trä. — — — — — äro gjorda av järn. — — — — — äro gjorda av glas. — — — — — äro gjorda av porslin. — — — — — äro väderstreck. — — — — — äro de fyra årstiderna. — — — — — voro konungar i Israel. — — — — — voro Jesu lärjungar.

46. Skriv ut tre eller flera predikat åt varje subjekt här nedan! Tänk efter, vad en hund brukar ta sig till, vad blommor sägas göra, o. s. v.! Ex. Blommor slå ut, dofta och vissna.

Hunden — — — — — Biet — — — — — Tjänstflickan — — — — — Trädgårdsmästaren — — — — — Kyrkoherden — — — — — Smågossarna — — — — — Soldaterna — — — — — Blommor — — — — —

47. Räkna upp 12 olika slags djur, som du har sett! Börja så här: Jag har sett — — — — —

48 a. Du skall skriva upp allt, som du nu har i din låda eller din pulpet.

I min låda (pulpet) har jag — — — — —

54. Beskriv tavlan! Vad sitter den lilla gossen i? Vad leker nan? Vad har han till vagn? Vad har han till häst? Vad håller gossen i händerna? Var äro banden fästa, och vad skola de föreställa? Vad är fastknutet vid käppen, och vad skall den föreställa?

55. O Herre, dig jag vill åkalla, när aftonstjärnan framgår skön. När morgondagens pärlor falla, till dig jag höja skall min bön och aldrig glömma dina bud, o Fader, Skapare och Gud.

Av denna psalmvers ser du, att alla namn på Gud skola skrivas med stor begynnelsebokstav.

56. Skriv av följande stycke! Ge särskilt akt på de stora bokstäverna!

b. Skriv upp några saker, som du *inte* får lägga i din pulpet!

I min pulpet får jag inte lägga — — — — —

49. Försök att skriva upp allt, vad pojkar brukar ha i sina fickor!

Pojkar brukar ha i sina fickor — — — — —

50. Du skall tala om, av vilka delar *människans ansikte* består. Försök att få en god ordning!

51. Läs uppmärksamt igenom följande stycke, så att du kan ur minnet skriva alla namnen rätt!

I kyrkoherdens trädgård växer det potatis, kål, rovor, morötter, ärter, bönor, rädisor, spenat, sallat, persilja, jordgubbar, hallon, krusbär, vinbär, körsbär, plommon, äpplen, päron, syrener, guldregn, jasminer, penséer, nejlikor, lövkojor, pelargonior, narcisser, hyacinter, tulpaner och vallmo.

52. Skriv av och fyll ut efter eget tycke följande påbörjade mening! Laga, att den blir riktigt lång; och ordentlig!

Om jag hade en trädgård, skulle jag vilja odla. — — — — —

53. Skriv en liten redogörelse för husdjurens läten! Sätt efter djurens namn predikat, som berättar på vilka olika sätt husdjuren låta höra sin röst! Glöm inte, att somliga djur ha flera läten!

Husdjurens läten.

Hunden — Katten — Hästen — Kon — Oxen — Tjuren — Svinet — Fåret — Geten — Hönan — Tuppen — Gåsen — Ankan — Duvan —

Konungen av Sverge bor i Stockholm, som ligger i Uppland och Södermanland, där sjön Mälaren genom Norrström faller ut i Saltsjön. Man får ofta se kungen åka från Norrmalmstorg längs Hamngatan och Strandvägen utmed Berzelii park och Nybrohamnen till Djurgården. Ibland bor han på Drottningholm på Lovön. — Svensken Sven Hedin har gjort många resor i Asien. — I Sundborns by nära Falun på en gård, som heter Spadarvet, bor den berömde målaren Carl Larsson. Författarinnan Selma Lagerlöf, som har skrivit Nils Holgerssons underbara resa, bor på gården Mårbacka i Östra Emterviks socken i Värmland. — Särdeles natursköna äro bergen Kinnekulle och Omberg. Det senare är beläget vid Vättern mellan Vadstena och Grenna. — Om tre år i Götaland har folket dessa rim: »Nissa och Laga ta många män av daga, men Helge-å tar fler än bägge två.» — Hos arrendator Georg Ljunggren på Björkeryd finnas hundarna Cesar, Bøy och Snapp-opp, kattorna Ojama och Måns, hästarna Brunte, Grälle och Pälle. En av korna heter Stjärnros, en annan Hjalma, en tredje Snallgås.

Nu skall du ordna de ord, som du i föregående stycke har skrivit med stor begynnelsebokstav, så, att du först skriver upp de ord, som äro namn på människor: förnamn (dopnamn) först, tillnamn (familjenamn) efteråt. Vidare namn på djur och sist namn på orter eller ställen; till orter räknas också världsdelar, länder, landskap, berg, sjöar, åar o. d.

Alla sådana ord, som du då har skrivit upp,

kallas för egennamn. Egennamn skrivs med stor begynnelsebokstav.

57. Lär dig att rätt stava både förnamn och tillnamn på så många som möjligt av dina kamrater! Skriv så upp vars och ens namn, och berätta något om honom (henne), hans bostad, syskon eller något annat, som du vet!

58. Skriv fullständiga svar på följande frågor! Sätt punkt efter var sats!

Vad heter du? Vad är din moders namn? Vem är din lärare (lärarinna)? Vad är namnet på kyrkoherden (eller pastorn) i din församling? På vilken ort bor du? I vilket landskap ligger det? Till vilket land hör det? I vilken världsdel ligger Sverige? I vilka städer har du varit?

59. Svara fullständigt på följande frågor! Du får se efter i almanackan, om det är något, som du inte vet.

Vad heter vår konung? Vad heter drottningen? Vilka äro deras söner? Vem är kronprins? Av vilket landskap är var och en av dem hertig? — Har du dessutom reda på några flera av våra prinsar eller prinsessor, så kan du berätta, vad du vet om dem.

60. Beskriv tavlan på nästa sida!

Varmed roa sig dessa barn? Vad heter lärarinnan, och hur gammal är hon? Vad heta skolbarnen? Hur gamla äro de? Vad gör lärarinnan? Vem kan läsa det?

61. Vad saker äro gjorda av.

Skriv av och fyll i!

mar, högsommar, eftersommar, förhöst, senhöst, förvinter, midvinter, nyår, senvinter.

Du skall försöka skriva upp så många ord som möjligt, som beteckna olika *tider på dygnet*. Börja med gryning eller dagbräckning eller morgon!

63. Du har sett, att egennamn skrivs med stor begynnelsebokstav. Det finns många ord, som skrivs med liten begynnelsebokstav, men som kunna brukas i stället för egennamn. Så kan du i stället för Jonas säga gossen eller gubben eller skomakaren, i stället för Stockholm säga huvudstaden, i stället för Mälaren säga sjön. Både sådana ord och egennamn kallas för **substantiv**.

Till substantiven räknas namn på personer, djur, växter, saker, ämnen, orter, tider och många flera, som du så småningom får reda på.

64. Skriv av, och fyll i de substantiv, som fattas!

Man beställer skor hos —, bord och stolar hos —, nycklar hos —, klänningar hos —, ytterrockar hos —, fotografier hos —, konfekt hos —.

Man köper — hos bagaren, — hos slaktaren, — och — hos trädgårdsmästaren, — och — hos bokhandlaren, — hos urmakaren, — hos bleckslagaren, — hos kopparslagaren.

65. Skriv av följande berättelse, och stryk under alla substantiv!

Fy, klåfinger!

Mamma hade mycket bråttom i köket och läm-

Grunden till detta hus är av —. Väggarna äro av —, dörrar och fönsterbågar av — och fönsterrutorna av —. Taket är täckt med —.

Berätta sedan vidare om andra saker, som du har sett eller som du äger, och tala om, av vilka *ämnen* de äro gjorda!

62. Du skall skriva av följande stycken. I stället för strecken skriver du antalet med bokstäver. Du skall stryka under alla ord, som beteckna

Tider.

Ett århundrade eller sekel innefattar — år. Ett år har — halvår och — kvartal. Ett år har också — månader, — veckor och — dagar. Ett dygn består av dag och natt. Dygnet har — timmar, en timme består av — minuter, en minut har — sekunder. Under året ha vi vår, försommar, midsom-

Cederschiöld o. Olander, Svensk Uppsatsskrivning. II, 1.

nade därför nyckeln till skafferiet åt lilla Maja, med tillsägelse att hon skulle springa efter en citron.

I skafferiet var det inte mycket ljust, men Maja kunde ändå på en hylla känna igen en stor korg, som hennes mamma dagen förut hade haft full med äpplen. Nu ville Maja passa på att utan mammas lov stoppa ett par äpplen i sin ficka.

Men lika fort som hon stack handen ner i korgen, lika fort drog hon upp den igen. Skrikande sprang hon ut i köket till modern, och se, då hängde två stora kräftor med sina klor fast i den lilla tjuvens blödande fingrar.

66. Skriv av följande stycke, och försök sedan att särskilt skriva upp alla substantiv! Det bör bli 13 olika.

Hjälpssamhet.

Lilla Arvid roade sig med att kasta boll på gatan utanför sina föräldrars hus. Då gick en mycket mindre gosse förbi. Han stretade med att bära en stor korg, full av potatis. Arvid kunde se, att bördan var alldeles för tung för den lilla stackaren. Då stoppade Arvid genast sin boll i fickan, sprang fram, grep korgen och bar den till den lilla gossens hem.

67. Du skall i *alfabetisk* ordning skriva upp följande substantiv. När du kan hitta på en hel sats, där ordet kommer med, så skriv upp den också! Ex.: *orgel*; man spelar psalmer på orgeln.

orgel, namnsdag, eldsvåda, ljussken, bröllop, auktion, uppköp, öppen hjärtighet, kärlek, hjärtesorg, rädsla, väderlek, potatissjuka, tjäderlek, gästgivare-